

15.6.2026

EOAK/3462/2025

Ratkaisija: Oikeusasiamies Jari Råman

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Tuire Metso

TUTKINNAN PÄÄTÖS JA PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Oulun poliisilaitoksen menettelyä rikosilmoituksen käsittelyssä. Kantelija kertoi tehneensä poliisille tutkintapyynnön, koska epäili entisen puolisonsa kavaltaneen heidän yhteisen --- lapsensa kuntoutus- ja vammaistukirahoja. Kantelija arvosteli sitä, että tutkinta oli päätetty ilman, että häntä oli ilmoituksen tekijänä kuultu. Kantelija ei ollut saanut myöskään tietoa tutkinnan päättämisestä, joten hän ei ollut voinut arvioida, onko tutkinta suoritettu asianmukaisesti.

2 SELVITYS

Kantelun vuoksi hankittiin selvitys ja lausunto Oulun poliisilaitokselta. Selvityksen on antanut asiassa tutkinnanjohtajana toiminut rikoskomisario. Käytävissäni on ollut myös [pvm] tehty tutkinnan päätös "ei rikosta" -perusteella.

Rikoskomisario on selvityksessään todennut, että asiassa oli suoritettu esitutkintaa, jonka aikana oli suoritettu epäillyn kuulustelu. Lisäksi rikoksesta epäilty oli toimittanut poliisille aineistoa, joka oli vahvasti tukenut epäillyn syyttömyyttä asiassa. Ilmoituksen tekijää ei ollut kuultu, koska rikoskomisarion arvion mukaan kuulemisella ei olisi saatu lisäselvitystä asiaan.

Tehdyn esitutkinnan perusteella jutun tutkijana toiminut vanhempi rikoskonstaapeli ja tutkinnanjohtaja olivat tulleet siihen tulokseen, että asiassa ei ollut tapahtunut rikosta, ja tutkinta oli lopetettu. Tutkinnan päätös oli lähetetty asianomistajalle eli kantelijan lapselle, joka oli ollut tuolloin jo täysi-ikäinen, sekä rikoksesta epäiltynä kuullulle asianomistajan äidille. Rikoskomisario on todennut, että lähtökohtaisesti rikosilmoituksen tehneelle henkilölle ei ilmoiteta asiassa tehdystä päätöksestä, ellei hän ole asiassa osallisena kuten asianomistajana. Nyt puheena olevassa asiassa päätöstä tehtäessä asianomistajana oli vain täysi-ikänen saavuttanut --- henkilö, ja rikoksesta epäiltynä hänen ilmoitusaikainen lähivuoltajansa. Heille ilmoitettiin asiasta siten kuin ohjeet päätöksen tiedoksiannosta määräävät.

Rikoskomisario on todennut selvityksessään havainneensa nyt jälkikäteistarkastelussa päätöksen virheellisuuden ja ristiriitaisuudet. Asian valmistellut vanhempi rikoskonstaapeli on kirjannut epähuomiossa päätökseen viittaustekstit ja vakiolauseet sen mukaan, että esitutkintaa ei olisi aloitettu. Asiassa kuitenkin tehtiin esitutkinta, ja asia ratkaistiin ”ei rikosta” -päätöksellä. Rikoskomisario on myöntänyt tarkastaneensa päätöksen puutteellisesti ja on pahoitellut asiaa. Rikoskomisario on katsonut, ettei asiassa ole tehty virhettä muutoin kuin päätöksen muutoseikoissa. Hän on todennut olevansa virheestä pahoillaan ja ottavansa asian huomioon tulevaisuudessa.

Oulun poliisilaitos on lausunnossaan todennut, että päätöksen tiedoksiannossa ei ole menetelty virheellisesti. Päätöstä ei ole lähetetty aiemmin huoltajan ominaisuudessa olleelle kantelijalle, koska hän ei ole enää ollut asianosainen tai asianomistajan edustaja.

Poliisilaitos on kuitenkin todennut, että esitutkinnan päättäminen ”ei rikosta” -perusteella edellyttää, että asian selvittelyssä on paitsi ilmennyt rikosepäilyn poissulkeva tekijä, myös, että asiaa on selvitetty niin pitkälle kuin mahdollista. Pelkkä tutkinnanjohtajan oma arvio siitä, että ilmoittajan kuuleminen ei todennäköisesti toisi lisäselvitystä asiaan, ei ole lähtökohtaisesti riittävä peruste jättää kuulustelua tekemättä, mikäli tutkinta aiotaan päättää ”ei rikosta” -perusteella. Poliisilaitos katsookin, että asiassa olisi tullut kuulla myös kantelijaa ilmoituksen tekijänä, jotta edellytykset ”ei rikosta” -päätöksen tekemiselle olisivat täyttyneet. Lisäksi poliisilaitos on todennut, että päätöksen perustelut ovat rikoskomisarion itsensäkin toteamin tavoin osin epäselvät ja puutteelliset. Myös esitutkinnan lopputulemaa olisi tullut pyrkiä perustelevaan vielä seikkaperäisemmin ja esitutkinnassa kertyneeseen näyttöön tarkemmin viitaten. Poliisilaitos on todennut, että asia on näiden seikkojen vuoksi määrätty otettavaksi uudelleen tutkintaan.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Esitutkintalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan esitutkinnassa selvitetään muun muassa asian laadun edellyttämällä tavalla epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat.

Esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan esitutkinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkintaa taikka sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa tarkoitetun määräyksen tai vaatimuksen antamista varten. Esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla esitutkinta voidaan päättää saattamatta asiaa syyttäjän käsiteltäväksi, jos tutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty taikka ettei asiassa voida nostaa ketään vastaan syytettä tai esittää muuta rikokseen perustuvaa julkisoikeudellista vaatimusta.

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan esitutkinnan toimittamatta jättämisestä, lopettamisesta 3 luvun 9 §:n 1 momentin taikka 10 tai 10 a §:n nojalla sekä päättämisestä saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi on tehtävä kirjallinen päätös. Saman pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestä on ilmentävä:

- 1) päätöksen tehnyt viranomaisen ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 2) asianosaiset;
- 3) asia;
- 4) päätöksen perustelut ja sovelletut säännökset; (805/2011)
- 5) päätöksen sisältö; ja
- 6) lisätietoja antavan esitutkintavirkamiehen yhteystiedot.

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan päätös annetaan esitutkinnassa läsnä olevalle asianosaiselle tai lähetetään postitse hänen ilmoittamaansa taikka muuten esitutkintaviranomaisen tiedossa olevaan osoitteeseen.

Esitutkintalain 2 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan esitutkinnassa asianosaisia ovat 1) asianomistaja; 2) rikoksesta epäilty; 3) muu henkilö, jonka oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin rikos ja sen selvittäminen voivat vaikuttaa. Saman pykälän 2 momentin mukaan muun muassa asianosaisen huoltajaan tai edunvalvojaan sovelletaan soveltuvin osin tämän lain asianosaisia koskevia säännöksiä.

3.2 Kannanotto

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 2 momentin (sellaisena kuin se on ollut voimassa ennen 1.6.2026) mukaan esitutkintapäätöksestä on ilmentävä muun ohella päätöksen sisältö ja sen perustelut sekä sovelletut säännökset. Tehdyssä tutkinnan päätöksessä on ollut tapauspäätöksenä ”ei rikosta”. Ensimmäisellä sivulla on myös toisaalta todettu, että asiassa on suoritettu esitutkintaa, jonka perusteella asiassa ei ole syytä epäillä rikosta. Tämän jälkeen väliotsikon ”Päätös” alla olevat esitutkintalain säännökset ja perustelut viittaavat esitutkintakynnyksen ylittymisen arvioimiseen.

Tutkinnanjohtaja on selvityksessään katsonut jälkikäteen, että päätös on sisäisesti ristiriitainen. Myös poliisilaitos on lausunnossaan todennut, että päätöksen perustelut ovat osin epäselvät ja puutteelliset. Katson kuitenkin tämän lisäksi, ettei päätöksestä sen sisältämien ristiriitojen takia ole ylipäätään mahdollista saada selvää, mitä siinä on päätetty ja minkä säännöksen perusteella. Päätös ei siten täytä esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjä päätökseltä edellytettäviä vaatimuksia.

Oulun poliisilaitos on lausunnossaan myös todennut, että kantelijaa olisi tullut asiassa kuulla, jotta edellytykset asian päättämiseksi ”ei rikosta” -perusteella olisivat täyttyneet. Voin yhtyä tähän näkemykseen.

Esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan esitutkinta voidaan päättää saattamatta asiaa syyttäjälle muun muassa, jos tutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty. Kyseistä momenttia koskevissa esitöissä (HE 222/2010 vp, s. 235) on todettu, että momentissa käytetty ilmaisu ”on selvinnyt” viittaa varsin korkeaan todennäköisyyden asteeseen sen suhteen, ettei rikosta ole tehty. Tämä edellyttää riittävän perusteellisen esitutkinnan toimittamista ja muun muassa asianosaisten sekä mahdollisten todistajien kuulustelemista.

Esitöiden mukaan tutkintaa ei voida lopettaa kyseisen momentin nojalla esimerkiksi siksi, ettei esitutkinnassa ole ilmennyt riittävästi näyttöä rikoksen tapahtumisesta. Selvitystä tulee kertyä nimenomaan siitä, ettei rikosta ole tehty. Selvityksen hankkimisen osalta hyväksyttävänä prosessiekonomisena lähtökohtana voidaan pitää sitä, että selvitysintressi sekä suoritettavien selvitysten laajuus ja laatu vaihtelevat tapauskohtaisesti. Selvittämistä ohjaavat esimerkiksi epäillyn rikoksen vakavuus ja rikokseen mahdollisesti perustuvat julkis- tai yksityisoikeudelliset vaatimukset. Huomioon on otettava se, kuinka todennäköistä uuden selvityksen saaminen asiaan vielä on, kuinka suurta työmäärää se edellyttää ja milloin selvitystä on ehkä saatavissa.

Katson edellä todettuun viitaten, ettei asiassa suoritettuna esitutkinnan perusteella ole asian laatu huomioon ottaen ollut edellytyksiä tehdä [pvm] päätöstä esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentin ”ei rikosta” -perusteella. Lisäksi tehty esitutkintapäätös on ollut niin ristiriitainen ja epäselvä, ettei siitä ole ollut pääteltävissä, mitä asiassa on päätetty ja millä perusteilla. Poliisilaitos ilmoitti lausunnossaan määränneensä asian otettavaksi uudelleen tutkintaan. Pidän päätöstä perusteltuna.

Totean, että ratkaisuille ja niiden perusteluille on monia eri tehtäviä. Esitutkintapäätösten osalta keskeisenä voidaan mielestäni pitää asianosaisten tarvetta saada tietää, miksi esitutkintaa ei toimiteta tai miksi se on lopetettu. Päätöksen perustelut mahdollistavat lisäksi ratkaisujen kontrolloitavuuden. Niillä on merkitystä myös ratkaisijan oman itsekontrollin kannalta, sillä ratkaisija joutuu perusteluja kirjoittaessaan pohtimaan päätöksensä oikeudellista kestävyyttä. Perusteluilla on merkitystä myös viranomaisen toimintaa kohtaan tunnettavan luottamuksen kannalta.

Totean myös, että tutkinnanjohtaja on aina viime kädessä vastuussa siitä, että esitutkinta toimitetaan esitutkintalain säännösten mukaisesti. Tutkinnanjohtajalle kuuluu kaikkien esitutkinnan kannalta tärkeiden päätösten tekeminen. Tutkinnanjohtaja päättää esitutkinnan aloittamisesta, johtaa ja ohjeistaa tutkintaa ja määrää tarvittavista lisäselvityksistä ja -kuulusteluista sekä esitutkintaa koskevista päätöksistä.

Katson, että tutkinnanjohtaja on siten toiminut asiassa edellä todetuin tavoin virheellisesti. Saadun selvityksen perusteella tutkinnanjohtaja on itsekin jo osittain tiedostanut esitutkintapäätöksessä olleet virheet sekä ristiriitaisuudet. Tämän vuoksi, sekä ottaen huomioon, että Oulun poliisilaitos oli määrännyt esitutkinnan uudelleen aloitettavaksi havaittujen epäkohtien vuoksi, pidän tässä tapauksessa riittävänä, että saatan käsitykseni rikoskomisarion tietoon vastaisuuden varalle.

Lopuksi totean vielä päätöksen tiedoksiannon osalta, että esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan päätös annetaan esitutkinnassa läsnä olevalle asianosaiselle tai lähetetään postitse hänen ilmoittamaansa taikka muuten esitutkintaviranomaisen tiedossa olevaan osoitteeseen. Saadun selvityksen perusteella esitutkintapäätös on lähetetty kantelijan täysi-ikäiselle lapselle asianomistajana sekä rikoksesta epäillylle. Asiassa ei ole ilmennyt seikkoja, joiden perusteella kantelija olisi ollut sellaisessa roolissa esitutkinnassa tai asianomistajaan nähden, että esitutkintapäätös olisi tullut saattaa hänen tietoonsa. Näin ollen katson, ettei asiassa ole tältä osin ilmennyt lainvastaista tai virheellistä menettelyä taikka velvollisuuden laiminlyöntiä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen esitutkintapäätöksen sisältämistä virheistä rikoskomisarion tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle sekä Oulun poliisilaitokselle.